

PÖYTYÄN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024

Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan muun muassa arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet, Pöytyän kunnan tarkastuslautakunnan työskentely on perustunut kuntalain ja tarkastussäännön määräysten ohella toimikaudeksi laadittuun arviointisuunnitelmaan ja kullekin tilivuodelle erikseen laadittuun työohjelmaan.

Vuoden 2024 arvioinnin painopisteenä oli teknisen lautakunnan alainen toiminta. Valtuustokaudelle 2021–2025 valittu tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2024 arviointiin liittyen 6 kertaa. Tilivuoden aikana on kuultu kunnan johtavia viranhaltijoita sekä perehdytty hallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoihin sekä kunnan tilinpäätökseen. Yhteistyö luottamushenkilö- ja virkamiesjohdon sekä kunnan tilintarkastajan kanssa on ollut rakentavaa ja asioita on tuotu esiin positiivisessa hengessä.

Kunnan tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy ja sen päävastuullisena tilintarkastajana HT, JHT Kirsi Ehlund.

Edellisen tilikauden arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessa 2023 kiinnittänyt huomiota seuraaviin asioihin;

- kunnan toiminnallisten tavoitteiden johtaminen strategiasta
- kunnan tavoitteiden konkreettisuus ja mitattavuus
- kunnan ilmasto-ohjelma
- kunnan elinkeinopoliittisen ohjelman päivittäminen
- henkilöstön saatavuus ja työhyvinvointi
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden päivittäminen
- palveluiden kilpailuttaminen ja tarjousten määrä kilpailutilanteessa
- pitkäaikaistyöttömyys

Kunnanhallitus on 7.10.2024 § 181 antanut edellä mainittuihin asioihin vastineensa kunnanvaltuustolle 11.11.2024 § 30.

Annettu vastine on riittävän perusteellinen ja informatiivinen niiltä osin, kuin se on laadittu. Tarkastusvaliokunta olisi kuitenkin toivonut, että myös hyvinvointisuunnitelman raportointiin olisi lausuttu jotakin. Erityisesti olisi vastineessa haluttu nähdä hallituksen näkemys tarkastuslautakunnan esiin nostamaan tarpeeseen määritellä kuntakonsernin riskit.

Tarkastuslautakunnalla ei ole muuten huomautettavaa hallituksen vastineeseen.

Kunnan taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kunnan talous kehittyi odotettua paremmin. Sen talous jatkoi edelleen hyvässä vireessä. Talousarviossa 2024 arvioitiin toimintatulot 7,24 milj. euron suuruisiksi ja toimintamenot – 30,19 milj.

euroa. Toimintakatteeksi arvioitiin – 22,95 milj. euroa ja vuosikatteeksi 3,29 milj. euroa. Talousarviota muutettiin hieman tilikauden 2024 aikana. Tulo-odotusta nostettiin 0,04 milj. euroa ja lisättiin menoja 0,04 milj. eurolla. Edellisten nettovaikutus toimintakatteeseen oli alle 0,01 milj. euroa.

Kunnan tulot yhteensä 7,87 milj. euroa toteutuivat 0,62 milj. euroa (108 %) muutettua talousarviota paremmin. Kunnan menot 29,30 milj. euroa olivat 0,94 milj. euroa muutettua arviota pienemmät. Menojen toteuma 96,9 % muutetun talousarvion arvioiduista menoista. Toimintatuotot olivat toimintakuluista 26,8 %. Suhde huononi prosentin verran vuodesta 2023.

Kunnan tuloslaskelman toimintakate ilmoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimielinten tuloslaskelmaosan toimintakate oli yhteensä -21,43 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 1,51 milj. euroa pienempi kuin talousarvion toimintakate -22,95 milj. euroa. Näin verotuloilla ja valtionosuuksilla täytyi kattaa vähemmän toimintamenoja kuin muutetussa talousarviossa arvioitiin.

Kunnanhallituksen tulojen ja menojen netto oli yhteensä -2,57 milj. euroa, mikä 0,34 vähemmän kuin talousarviossa. Sivistyslautakunnan netto oli -14,25 milj. euroa sen toteuma oli talousarviota 0,90 milj. euroa talousarviota vähemmän. Yhteisöllisyyslautakunnan netto -0,62 milj. euroa oli 0,08 milj. euroa talousarviota vähemmän. Myös teknisen lautakunnan nettototeuma -3,96 milj. euroa oli 95,6 %, 0,19 milj. euroa talousarvion nettototeumasta. Yhteenvetona voidaan todeta, että kaikkien lautakuntien ja hallituksen tulojen toteuma ylitti arvioidun ja kaikkien menot toteutuivat arvioitua pienempänä.

Verotulot ja valtionosuudet toteutuivat arvioitua paremmin noin 0,35 milj. euroa. Vuosikate 5,59 milj. euroa oli 2,30 milj. euroa arvioitua parempi. Vuosikate kattoi poistot 192,2 prosenttisesti. Poistojen - 2,91 milj. euroa jälkeen tilikauden tulos muodostui 2,68 milj. euron suuriseksi. Poistoeron kirjausten jälkeen kunnan tilikauden ylijäämä oli 2,75 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä oli 2,28 milj. euroa muutettua talousarviota parempi.

Kunnan investointimenot olivat 1,51 milj. euroa ja ne toteutuivat 0,89 milj. euroa arvioitua pienempänä. Investointimenojen toteuma oli 63,1 % arvioiduista investointimenoista. Lainakanta yhteensä on 9,08 milj. euroa. Lainakanta pieneni 1,83 milj. euroa. Kunnan lainat ja vuokravastuut ovat yhteensä 26,98 milj. euroa. Kunnan lainanhoitokate oli 3,1, joka kertoo kunnan lainanhoitokyvyn olevan melko hyvä. Kunnan omavaraisuusaste 70,3 % parani noin 3,46 % tilikauden 2024 aikana. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona pidetään kuntataloudessa keskimääristä 70 % omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Kunnan omavaraisuusaste on nyt hieman yli 70 % eli hyvän omavaraisuusasteen tasolla. Kunnalla on ylijäämiä taseessa tilikauden 2024 ylijäämäkirjausten jälkeen yhteensä 11,86 milj. euroa.

Kuntakonsernin tuloslaskelman tilikauden jäämä oli myös ylijäämäinen 2,80 milj. euroa. Konsernin taseessa on ylijäämiä 14,75 milj. euroa ja sen lainakanta on 10,5 milj. euron suuruinen. Konsernin omavaraisuusaste 68,8 % on hieman heikompi kuin emon. Konsernilla on laina ja vuokravastuita yhteensä 28,85 milj. euroa.

Kunnan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Pöytyän kunnanvaltuusto hyväksyi Pöytyän kuntastrategian vuosille 2023–2028 28.11.2022 § 66.

Kunnan talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026 hyväksyttiin valtuustossa 4.12.2023 § 56.

Sen mukaan toiminnalliset tavoitteet johdetaan strategiasta ja siinä hyväksytyistä arvoista.

Strategiassa määritellyjä tavoitteita ja toimenpiteitä täsmennetään ja aikataulutetaan osana talousarvioprosessia. Kullekin vuodelle valitaan ns. kärkihankkeet.

Kunnanvaltuusto oli asettanut kunnanhallituksen kärkihankkeiksi riskienhallinnan prosessien ja raportoinnin kehittämisen sekä elinkeinopoliittisen ohjelman päivittämisen ja jalkauttamisen.

Riskienhallinnan osalta vuoden 2024 toimintakertomuksessa todetaan, että kunnanhallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeen 16.12.2024. Kyseessä on aikaisemmin voimassa olleen yleisohjeen tilalle tullut uusi yleisohje. Oleellista on ohjeiden mukainen toiminta ja raportointi, joka nyt toivottavasti viimeinkin saadaan käyntiin. Tarkastuslautakunta muistuttaa kunnanhallitusta sen vastuusta tässä asiassa.

Vuoden 2024 aikana hallitus ei ainakaan pöytäkirjojen mukaan ole, edellä mainittua yleisohjetta lukuun ottamatta, käsitellyt sisäistä valvontaa ja riskien hallintaa muuten kuin ICT-varautumisen ja tietoturvan osalta. Esimerkiksi talousraporteissa ei ole myöskään kunnan riskejä mainittu. Tarkastuslautakunta nosti edellisessä arviointikertomuksessa erityisesti esiin tarpeen määritellä kuntakonsernin riskit. Tähän asti on lähinnä lueteltu erilaisia riskiluokkia, mutta se, mitkä ovat Pöytyän kunnan suurimmat riskit ja miten niihin on varauduttu, ei ole käynyt selväksi. Tarkastuslautakunta perään kuuluttaa selkeämpää riskien arviointia ja niiden suuruuden, vaikuttavuuden ja toimenpiteiden kuvausta.

Kunnan elinkeinostrategia ehdittiin vahvistaa vasta vuoden 2025 puolella, joten sen jalkauttaminen ei ehtinyt tavoitteen mukaisesti vuodelle 2024. Kunnanhallituksen alaisen toiminnan muut toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Sivistyslautakunnan tavoitteet vuodelle 2024 keskittyivät laadukkaiden perus- ja lukio-opetuksen, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ja näihin kytkeytyvien palveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen. Palveluja on kehitetty digitaalisten oppimisympäristöjen tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntäen. Digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämistä koskeva suunnitelma on saatu valmiiksi, jonka pohjalta tehdään kehittämistyötä. Sivistystyötä halutaan tehdä niin, että toiminta verorahoilla on tehokasta, taloudellista ja vaikuttavaa. Mittarina on käytetty toiminnan ja henkilöstörakenteen suunnittelun toimivuutta suhteessa palvelutarpeeseen. Tarkastuslautakunta kaipaa sivistykselle konkreettisia toiminnallisia tavoitemittareita. Henkilöstön saatavuuteen ja työhyvinvointiin tulee jatkossakin kiinnittää huomiota erityisesti kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Sivistyslautakunta on kehittänyt vuoden 2024 aikana riskien arviointiprosessiaan ja esittää toimintakertomuksessa 2024 riskinsä, niiden suuruuden ja vaikuttavuuden. Muiden lautakuntien ja kunnanhallinnon tulisi arvioida riskinsä ja niiden suuruuden sivistyslautakunnan mallia käyttäen.

Yhteisöllisyyslautakunnan tavoitteena on tuottaa ja kehittää yhteistyössä eri tahojen kanssa kuntalaisille monipuolisia, ennaltaehkäiseviä vapaa-aikapalveluja, jotka tukevat asukkaiden hyvinvointia. Vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia on kehitetty yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Erilaisia harrastusryhmiä on kartoitettu ja selvitetty, mitä ihmiset harrastavat. Säännöllinen viikkotoiminta on lisääntynyt ja toiminnan suoritteet ovat kasvaneet.

Kunnan hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2022–2025 ja se on käsitelty valtuustossa keväällä 2022. Hyvinvoinnin tilasta ja hyvinvointia edistävästä toimenpiteistä ei nähdäksemme ole raportoitu valtuustolle vuosina 2023 ja 2024. Hyvinvointia tukevia ja ennaltaehkäisyyn panostavia toimenpiteitä on tehty, mutta niiden vaikuttavuudesta ei ole raportoitu.

Teknisen lautakunnan toiminnallisena tavoitteena oli kunnan elinvoiman edistäminen metsäsuunnitelmaa päivittämällä, huomioimalla kunnan metsätalous ja lähiluonto.

Metsäsuunnitelmatyö valmistui vasta vuonna 2025. Toisena tavoitteena oli hyvinvoinnin lisääminen saneeraamalla liikuntapaikkoja ajanmukaisiksi, 1–3 liikuntapaikkaa vuosittain. Vuoden 2024 aikana saneerattiin Kyrön urheilukenttä. Tavoitteena oli myös tukea vastuullista taloudenhoitoa ja päätöksentekoa toteuttamalla hankkeita investointiohjelman mukaisesti ja niin, että ne toteutetaan määrärahojen puitteissa. Tekninen lautakunta vastaa pitkälti kunnan investointiosan toteuttamisesta. Kunnan investointimenojen toteuma oli vain 63,1 % talousarvion investointimenojen määrärahasta. Tarkastuslautakunta painottaa, että investointisuunnitelman ja sen toteuman tulisi kohdata paremmin. Tarkastuslautakunta toivoisi lautakunnalta selkeämpiä ja mitattavissa olevia tavoitteita.

Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat tilinpäätöksen 2024 mukaan olennaisilta osin toteutuneet. Joitain tavoitteita jäi saavuttamatta mutta niissäkin on jo päästy alkuun. Toimintaa kuitenkin haittaa henkilöstöresurssien vähyys. Kunnan strategiasta löytyviä mittareita tulisi käyttää toiminnallisten tavoitteiden asettamiseen.

Kunnan vuosikate oli 5,59 milj. euroa ylijäämäinen ja tilikauden ylijäämäksi muodostui 2,76 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä muodostui paremmaksi kuin vuoden 2023 ylijäämä, joka sisälsi 0,67 milj. euron kertaeräisen satunnaisen tuoton. Tarkastuslautakunta painottaa edelleen tarkan talouden seurannan merkitystä kunnan taloudessa.

Pöytyällä 27. toukokuuta 2025

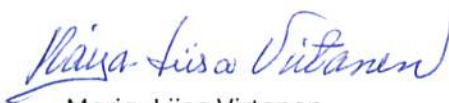
Jouni Tammelin
Varapuheenjohtaja

Petri Rautajuuri
Jäsen

Antti Tuppurainen
Jäsen

Marja-Liisa Virtanen
Jäsen

Anneli Rantanen
Jäsen